UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

D[omi]nica quarta quadragesime. Mane.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

tris cauere. Quid vobis videtur: An ve
niam daret: Certe credo ꝙ non: Expone
et applica: quoniaꝫ vt habetur Eccl.iij.
Cor durū male habebit in nouiſſimo.

¶ Dñica quarta quadrage
ſime. Mane.

Ecce aſcēdi

mus ꝛc. Scriptuꝫ eſt q̊/
Abraam duos filios ha/
buit Gala.iiij. Unus eorum figura erat
eorum qui aſcendunt hieroſolymam. Po
teſt autem exponi hiſtoria illa de duobꝫ fi
lijs Abrae tripliciter in ſenſu myſtico. Pri
mo de duobꝫ teſtamentis quemadmo/
dum exponit Paulus. Illi qui ſunt de no
uo teſtamento ſunt filij libere: id eſt eccle
ſie collecte de gentibus et legis euangeli
ce que eſt lex libertatis ¶ Secundo de
homine bono et malo. Omnes quidem
tam boni ꝙ̄ mali ſunt filij dei per creatio
onem: ſed non per gratiam. Et quemad/
modum Hiſmael perſequebatur Iſaac:
ſic mali bonos .ij. Timothei.iij. Omnes
qui pie volunt viuere: perſecutionem pa/
tientur. ¶ Tertio de operatione peccati
ꝛ virtutis que ambo producūtur a volū/
tate: ſed opus peccati quaſi naturaliter ꝑ
inclinationem ſenſualitatis: Sed opus
ꝟtutis per gratiam. Ideo dicitur: Eijce
ancillam: id eſt inclinationem ſenſualita/
tis: ꝛ filium eius: id peccatū.

¶ Ecce ꝛc.

Primus articulus. An ſit conſide/
randa omnis peccati mortalis dif/
ferentia. Q, non. Sapientie: duodecimo.
Per que quis peccat: per hec ꝛ torquetur
Ergo ſi ſolo corde peccat: ſola cordis con
tritione eſt puniendus. Contra. de peni/
tentia ꝛ remiſſione. Omnis. Quilibet fi/
delis confiteatur omnia peccata ſua. Re/
ſpondet Bonauentura in quarto: diſtin/
ctione .xvij. Omnis peccati mortalis dif
ferentiā neceſſe eſt confiteri ſiue ſit latēs
ſiue manifeſtum. Peccatum manifeſtum
oportet confiteri duplici ex cauſa: ¶ Una
ex parte audientis: qui licet prius noue/
rit peccatū illud vt perſona priuata: non
tñ vt iudex: niſi peccator confiteatur ei.
¶ Alia cauſa ex parte penitentis. Nunꝙ̄
enim dicitur aliquis iuſtus quando accu/
ſatur ab alio: ſed quādo accuſat ſeipſum:
tunc enim exercet opus iuſticie: peccatuꝫ
enim latens oportꝫ confiteri Tum ex par
te audientis/ qui non poteſt aliter noſſe
peccatum illud. Tum ex parte confiten/
tis vt qui non erubuit coram creatore: co
ram ſacerdote recitet cum rubore: Ho/
mo enim carnalis plus erubeſcit oculos
hominis ꝙ̄ dei. Cum autem dicitur: Per
que quis peccat per hec ꝛc. Verbuꝫ Sa
pientis intelligitur per appropriationem
ꝛ non preciſe per proprietatem. Hoc Bo
nauētura ¶ Pro fundamēto. Omne pec/
catum mortale contrariatur gratie. Uñ
etiam dicit Ariſtoteles in poſtp̄dicamētꝭ
Bono malum ſemꝑ eſt contrarium. Idō
ꝙ̄diu eſt aliquod peccatum mortale in a/
nimo: ibi non poteſt eſſe gratia. Horatius
in ſermonibꝫ. Fruſtra vicium vitaueꝛ v/
num: ſi te alio prauus detorſeris. Cum er/
go queritur An ſit confitenda ꝛc. Dic re/
ſponſionē vt ſupra. Ex qua conclude: ꝙ ſi
ſcienter quis omittit confiteri peccatum
aliquod mortale: confeſſio ſua inutilis eſt
et vicioſa: Ideo iteranda. ¶ Notan/
dum itaꝙ: ꝙ triplici ex cauſa confeſſio ſua
inutilis eſt ꝛ iteranda. ¶ Primo propter
abuſionem electōnis: quia ſcienter elegit
eum qui aut neſciuit aut non potuit eum
abſoluere. Tunc eñ diſcretiori ꝛ poteſta/
tē habenti confitendum eſt vt patꝫ capitu
lo Omnis. de penitentia ꝛ remiſſione. ꝛ c.
Placuit. diſtinctione. vj. ¶ Secūdo pro/
pter inordinationem affectionis: quia ſcꝫ
in confitenti remanet affectio ad peccatū:
aut quia non diſplicet ei peccaſſe: aut q̄a
voluntatem habet recidiuandi Tunc eñ
cum ſit actu potens fictus eſt. Tales au/
tem merito dicuntur canes: de quibus
dicit dominus Nolite ſanctum dare cani
bus: id ſacramētum penitentie aut eucha
riſtie. Audiāt inueterati concubinarij taꝫ
ſacerdotes ꝙ̄ laici. Audiant mulieres: io
calia ꝛ alia dona amaſiorum annis pluri/
mis cuſtodientes. Attēdāt veteres inimi

clcias habentes: Mercatores a toto tē-
poꝛe fraudes exercentes. Aduocati ꝛ offi-
ciarij deceptionib⁊ vtentes: ꝛ generaliter
omnes peccatis aſſueti abſtinere nō pro-
ponentes. O quanta abuſio de peniten-
tie medicina in[to]xicationem facere moꝛ-
tiferam. ¶ Tertia propter diuiſionem cō
feſſionis. Neceſſarium eſt enim vt dicit
Thomas in quarto, diſtinctione. xvij. ꝙ
homo omnia peccata ſua confiteatur ho
mini eidem ſacerdoti: alioq̄n ſi aliquod
ſcienter omittit: nō eſt confeſſio: ſed con-
feſſionis ſimulatio. Si autem per obliui-
onem aliquod omittit cuius poſtea re-
coꝛdatur: ſufficit illud dicere ꝛ alia in ge-
nerali: dicendo ꝙ cum alia multa confite-
retur oblitus eſt. Et licȝ d̄ illo oblito fu-
erit abſolutus in prioꝛi confeſſione: tamē
quia abſolutio de oblitis hoc modo debet
intelligi/ vt ſi redeant in memoꝛiam/ di-
cantur in confeſſione illi ſacerdoti qui po
terit ab illis abſoluere: ideo tenetur con
fiteri. Si quod autem moꝛtale fuerit ſci-
enter omiſſum: nullo modo eſt abſolu-
tus: imo peccat irreuerentiam faciens ſa-
cramento: ideo confeſſio eſt iterāda. Au-
diant qui peccata et turpitudines in pri-
ma etate commiſſas nunq̄ȝ ſaltem plene
confeſſi ſunt: ꝛ qui celant inhoneſtates in
matrimonio commiſſas: qui furta tacen-
tes: ꝛ huiuſmodi. Quid prodeſt ſi multa
foꝛamina obſtruerent̄: ꝛ vno remanēte na
uis ſūmergeret̄. Studeatis ḡ integre cō-
fiteri: al's aſcēdere nō poteſtis in hieru-
ſolymā ꝛc̄. Indecēs em̄ eſt vbi om̄ia mun
da ſunt: aliq̄d admitti ſoꝛdidū. Imo tal'
expellendus eſt cū ruboꝛe: ideo aīa ꝑ ꝯfeſ-
ſionem eſt emundāda vł excludēda a glo-
ria celeſti. ¶ Figura Le. v. ꝛ Nume. xx. et
alijs multis capi. p̄cepit dñs purificatioꝫ
fieri imūdoꝝ ꝛc̄. Vide. Spūalr̄ imund⁹
eſt q̄ tāgit iumentū moꝛtuū: q̄ ꝯſentit ꝯcu
piſcētie carnꝫ: i q̄ velut i ſtercoꝛe putreſcūt
hoīes vt iumēta: ꝛ ꝑ tactū hoīs moꝛtui. i.
terrene cupiditatꝫ: qꝛ d̄r homo ab humo.
et ꝑ tactū fere occiſe. i. ſupbie. His aīa fe-
data purificāda eſt Primo ꝑ oblationeꝫ
agni. i. ꝑ memoꝛiā chr̄i paſſi. et offerendo
par turturū. i. pectoꝝ gementiū: cū ſimila
puriſſima. i. ꝯfeſſione clariſſima: de qua fit
panis ad eſum ſacerdotis tm̄: qꝛ ſol⁹ debȝ
ꝯfeſſionē ſuſcipe: ꝛ hoc ꝓ illa die tm̄. i. ho-
ra q̄ peccatoꝛ ꝯfitet̄: nec amplius ſunt pec
cata in memoꝛiā ꝑducenda. Aug⁹. O hō
qui times ꝯfiteri: Qd̄ em̄ ꝑ ꝯfeſſioꝫ ſcio:
min⁹ ſcio q̄ȝ illd̄ qd̄ neſcio. ꝯfitere igitur
peccatoꝛ homi pctōꝛi. Elige qd̄ vis: ſi nō
ꝯfeſſus fueris: ꝯdēnaberis. Ad hoc deus
exigit ꝯfeſſionē vt liberet hominē peccato
rē Ad hoc dānat: vt puniat ſuperbū. Aut
ſi vis aliter dicere Vera iuſticia exigit vt
q̄ntuȝ homo a creditoꝛe recipit: tantū red
dat. Ideo tā creditoꝛ q̄ȝ debitoꝛ librū ſuū
habet in q̄ ſcriptū eſt q̄ntum debet ille re-
cipere: et q̄ntum iſte dare. Notate. Ma-
gnū q̄tidie debitū cū chr̄o ꝯtrahim⁹: ꝛ dū
peccamus: ſtatim in libro ſue iuſticie ſcri-
bimur. Debet igit̄ q̄libet ꝓ rōne redden-
da attendere q̄d fecit ꝛ oīa apire ꝑ ꝯfeſſio-
nem vt ſic deleat̄ d̄ libro iuſticie: ꝛ deo of
ferimus ſacrificium iuſticie ſibi acceptū
¶ Figura Leui. viij. Excoꝛiari p̄cipiebat̄
aīal ſacrificij: ꝛ lotū ꝛ diuiſuȝ membratim
poni ſuꝑ altare ꝛc̄. Vid̄. Spūalit̄ Pctōꝛ
volens facere ſacrificiū iuſticie: debȝ remo
uere pellē ſecūdie: ꝛ coꝛ lauare: ꝛ mēbratī
pctā recitare ad aures ꝯfeſſoꝛis. Eccl. j.
Ne acceſſeris ad deū duplici coꝛde. Du-
plici q̄ppe coꝛde accedit q̄ vnū pctm̄ ꝯfite
tur et aliud dimittit.

Secūdus arti. Iuxta euangeliū qd̄
ſcribit̄ Io. vj. due ſūt notāde ꝯſidera
tiones.

¶ Prima eſt p̄paratiue diſpoſitiōis.
¶ Scd̄a repatiue refectiōis.

In hoc ſmone de p̄ma dicendū eſt. Vbi
vidēdū q̄liter ſe dȝ p̄parare pctōꝛ ad hoc
vt dign⁹ ſit ſpirituali refectiōe. Vbi notā-
de ſunt ſeptē ꝯdiciōes diſpoſitiue q̄ i euā
gelio notari dn̄t. ¶ Prima eſt Affectiua
receſſio. ſ. a pctō q̄ notat̄ ibi: Abijt Ieſus
Et deinde dicit̄: ꝙ ſequebatur eum mul-
titudo magna ꝛc̄. Peccatoꝛ itaq̄ȝ in fide
videns ſigna miſcd̄ie que faciebat Ieſus
curando infirmos: peccatoꝛes ad eū rede
untes: debet abire. i. a peccato recedere et
ſequi dominū. Eccl'iaſtic. xxj. Quaſi a fa-
cie colubri fuge peccatū. ꝛc̄. ¶ Secūda eſt
tranſmigratiua ꝓgreſſio: quia abijt trans
mare galilee: ꝛ ibi ſecute ſunt eum turbe.
Sic peccatoꝛ debet progredi trans mare
huius ſeculi in quo ſunt occaſiones pecca

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

torū i. debꝫ oēm mūdi affectionē poſtponere. Per mare ꝗppe cōueniēt intelligit mūdus. quia dr Eccliaſtes. j. Omnia flumina intrant in mare ꝛc̄. Sic in mōo ſūt oīa genera miſeriaꝝ. ¶ Tertia eſt ſpiritalis affectio: quia ſubiꝫt in montē Jeſus et multitudo illa venit ad eum ibi. Peccatores em̄ penitētes debēt affectū ad celeſtia leuare. Juxta illō Col. iij. Que ſurſum ſunt querite. Et ad hoc ſpectat qō dicitur: Erat autē proximū paſcha dies feſtus iudeoꝝ: quia in feſtis eleuāda ē mēs ad celeſtia: vt dicere poſſimus illud Philip. iij. Noſtra conuerſatio in celis eſt.

¶ Quarta eſt cordialis humiliatio: que notatur ibi: ꝙ Jeſus ſedebat cum diſcipulis ſuis: ꝛ in hoc etiā ꝙ ſicut dicit Matt. xiiij. Veſpe aūt facto ſecuti ſunt dominū in deſertū illū locū. Pſ. Ꝙ magna multitudo dulcedinis tue domine quā abſcondiſti timētibus te. i. humilibus. ¶ Quinta audiendi deuotio: quia turbe ille deuotiſſime audierūt verbum domini vſꝙ ad octauā. Unde dicit Matth. xiiij. Veſpere facto acceſſerunt diſcipli dicētes: Deſertus eſt hic locus ꝛ hora iam pteriꝫt ꝛc̄. Chryſoſto. Turbarū fidem oſtendit que dominū etiam patientes famē expectabant qui vſꝙ ad octauā ſermonē protrahebat. ¶ Sexta eſt carnalis affectōis mortificatio: que ſignat in hoc: quia diſcubuerunt ꝛc̄. i. ſup herbaꝫ virentē. Beda. Cōgruū eſt vt ſedeat ſup fenū peccator: vt dominet corpori ſuo ꝛ mortificet carnē: que p fenū ſignatur. iuxta illō Eſa. xl. Omis caro fenuꝫ ꝛc̄. Nec ad menſam dei digne ſedere poterit ꝗ carnē p ſeruitutē ſpūi nō ſubiꝫcit. ¶ Septima eſt diuine bonitatis recognitio: qꝛ Jeſus accipiēs panes grās egit aſpiciēs in celū. vt dr Matth. xxiiij. vt oē donū optimū deſurſum oſtenderet. Et ſm Chryſ. vt nos informaret ad agēdas ſp grās deo: dū vl in carne reficimur vel in aīa. ¶ Exēplū ad ꝓpoſitū legit in vitaſpa. Quidā deuot⁹ ſenex cū aliꝫs comedēs: vidit aliꝗs comedētes mel: alios panē: alios ſterc⁹: cū idē cibꝰ oībꝰ eſſꝫ appoſitus. Intra ſe ꝰ dn̄m orat di. Dn̄e reuela mihi hoc myſteriū. Et vēit ad eū vox deſup di. Hi mādu cāt mel: ꝗ cū tiore ꝛ grārūactiōe ſedēt ad mēſam: inceſſant orātes et eoꝝ oratō aſcēdit ad deū. Qui āt māducāt panē: ſt illi ꝗ grās agētes pcipiūt ea ꝗ donata ſūt illis. Illi āt ꝗ ſterc⁹ comedūt: hi ſūt ꝗ murmurāt di. Hoc bonū: h̄ malū eſt. In oībꝰ ꝰ glificem⁹ deū. iuxta illud. j. Cor. x. Siue māducatꝫ ſiue bibitꝫ ſiue aliqd aliō faciatꝫ: oīa in gliam dei facite.

Terti⁹ ar. Aug. ꝛc̄. Nec puretꝫ ꝙ indiſpoſitꝫ dei ſpiritaľ refectio. Nā vt dr lex. Cā dꝫ pcedere effectū. l. Sꝫ neꝙ. ff. ꝗ res pignori obligari pn̄t. Et ſic hr̄ lxj di. Miramur. in fine. Si abſꝙ merito laboris haberi nō pn̄t tpalia: mlto min⁹ ſpiritualia ꝛ celeſtia. Notate: Si tot ꝛ tātos labores ſumitꝫ p corpis refectiōe: qō mortale eſt: ꝙ diligēter puidere debetꝫ p refectiōe aīe imortaľ. Juxta illō Deu. iiij. Cuſtodi igit temetipꝫ ꝛ aīaꝫ tuā ſollicite ꝑua

¶ Pro eadē dn̄ica poſt meridiē.

Ecce aſcendi.

ꝛc̄. Nō ſum⁹ ancille filij ſꝫ libeꝗ libtate chr̄s nos liberauit. Gal. iiij. Tales ſūt ꝗ hierlymaꝫ ſūt aſcēſuri. ¶ Notandū aūt p ampliori declaratiōe ꝙ triplex eſt libertas. ſ. nature: grē et glie. De pma Hieron. i ꝗōnibꝰ ad Helbidiā. Hoies ſuo arbitrio derelicti ſunt, neꝙ ei bonū ncītate faciūt: ſꝫ volūtate: vt credētes coronā accipiant: increduli ſupplicꝫs mācipētur. De ſcōa. ij. Cor. iij. Ubi ſpūs dn̄i ibi libtas. De tertia Gal. iiij. Illa ꝗ ſurſū ē hierlm liba ē ꝗ ē mr̄ nr̄a Ecce ꝛc̄.

Prim⁹ ar. An teneat hō ꝯfiteri oēm pcti circūſtātiā: Q, ſic. Aug. li. ō pe. enarrās mltiplicia gn̄a circūſtātiaꝝ. Oīs inqt iſta varietas ꝯfitenda eſt ꝛ deflēda. ¶ Cōtra. Circūſtātie ſūt infinite nobis: ꝛ null⁹ tenet ad illō qō eſt ſibi impoſſibile. Rn̄t Bon. in. iiij. di. xvij. Circūſtantiaꝝ pcti tria ſt gn̄a. ¶ Prime ſt alleuiātes. Ut ſiꝗs peccauerit cū mlīere ab ea puocat⁹: has ꝯfiteri nō ē bonū niſi ſatiſfaciēdo inquiſitiōi: vl p vitādo ſcādalo: vl turbatōi peccatoꝝ: puta ſi timeret ꝯfeſſorē accipe malū exēplū vl alr̄ ſcādalizari. ¶ Alie ſt aggrauātes: nō tn̄ in aliā pcti ſpeciē trahētes: vt ſiꝗs luſerit ad taxillos mltū libent vl peccatū cōmiſerit ex ꝓpria malicia nulla ten

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN